

PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipateze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

Dialog social digital: Cum poate tehnologia să transforme participarea OSC-urilor la politicile pieței muncii

Scopul ghidului: Acest articol-ghid își propune să ofere organizațiilor societății civile (OSC-uri) un set de instrumente, exemple și recomandări privind utilizarea tehnologiei, în special a platformelor digitale, pentru a influența politicile publice privind piața muncii, pentru a colabora eficient cu autoritățile și pentru a rămâne conectate cu nevoile reale ale beneficiarilor.

1. **Introducere. De ce este important dialogul social digital?** Într-o societate în care schimbările tehnologice se accelerează, iar politicile publice trebuie să răspundă rapid unor provocări complexe, dialogul social rămâne un pilon esențial al democrației participative. Acesta oferă un cadru în care actorii sociali, organizații ale societății civile (OSC-uri), sindicate, patronate și autorități, pot colabora, negocia și influența deciziile care afectează viața comunităților.

Organizațiile societății civile joacă un rol vital în acest proces, fiind adesea vocea celor care nu sunt reprezentați direct în forurile de decizie: persoane marginalizate, comunități defavorizate, tineri, femei, persoane cu dizabilități sau lucrători aflați în tranziție. Prin implicarea lor activă, OSC-urile contribuie la conturarea unor politici mai incluzive, mai echitabile și mai conectate la realitățile sociale. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor digitale, dialogul social a început să se extindă dincolo de spațiul fizic, spre spațiul online, generând oportunități semnificative de participare, informare și influențare a proceselor decizionale. Acest nou cadru, denumit *dialog social digital*, presupune utilizarea platformelor și instrumentelor digitale pentru a crea canale de comunicare eficiente, transparente și interactive între cetățeni, OSC-uri și autorități.

Tehnologia reduce multiple bariere de acces, oferind șansa de participare inclusiv celor care, anterior, nu puteau fi prezenți fizic în consultări sau dezbateri publice. Prin platforme online, petiții digitale, aplicații de bugetare participativă sau forumuri virtuale, OSC-urile pot:

- disemina rapid informații esențiale;
- mobiliza comunități în sprijinul unor cauze;
- influența decizii la nivel local, național sau european;
- contribui la formularea de politici publice bazate pe dovezi și nevoi reale.

În același timp, piața muncii se află într-o perioadă de transformare accelerată, marcată de digitalizare, automatizare și noi modele de muncă precum munca la distanță, economia platformelor sau freelancingul digital (reprezintă activitatea profesională independentă desfășurată online, prin care o persoană oferă servicii sau produse digitale clienților, fără a fi angajată permanent la o companie; freelancerii digitali lucrează pe proiecte punctuale sau contracte temporare, folosind platforme online, aplicații și tehnologii digitale pentru comunicare, livrare și facturare). În acest context, OSC-urile trebuie nu doar să se adapteze la noile realități, ci și să își consolideze capacitatea de a interveni în procesul de reglementare al acestor schimbări. Iar acest lucru nu mai este posibil doar prin întâlniri tradiționale sau consultări birocratice, ci prin angajamente strategice și bine informate în spațiul digital.

Prin urmare, dialogul social digital nu este doar un instrument modern de advocacy (înseamnă acțiunea de a susține, promova sau influența o cauză, o politică publică sau o schimbare socială, în interesul unui grup, al unei comunități sau al unei probleme de interes public. Este procesul prin care o persoană sau o organizație încearcă să convingă factorii de decizie, opinia publică sau alte grupuri de influență să adopte anumite măsuri, legi sau practici), ci o necesitate strategică pentru OSC-uri.

2. Ce este dialogul social digital? Dialogul social digital reprezintă utilizarea tehnologiilor și platformelor online pentru a facilita comunicarea, cooperarea și influențarea deciziilor în procesele de elaborare a politicilor publice. Acest tip de dialog este o extindere naturală a dialogului social tradițional și aduce multiple beneficii, precum accesibilitatea crescută, eficiența procesului decizional și implicarea unor grupuri mai largi de actori. Prin dialog social digital, organizațiile societății civile (OSC-uri), sindicatele, angajatorii și autoritățile pot interacționa într-un mod mai deschis, transparent și adaptat contextului digital, folosind instrumente moderne pentru a colecta opinii, a mobiliza sprijin sau a contribui direct la elaborarea politicilor publice.

a) Utilizări-cheie ale dialogului social digital:

- **Participarea la consultări publice și dezbateri.** Platformele digitale facilitează implicarea cetățenilor și a OSC-urilor în procesele de consultare publică organizate de autorități. Aceste consultări sunt esențiale pentru colectarea punctelor de vedere ale actorilor sociali și pentru creșterea calității politicilor publice. Exemplu: Site-ul <https://e-consultare.gov.ro/w/> permite tuturor părților interesate să acceseze proiecte legislative, să trimită observații și propuneri într-un mod transparent.
- **Formularea de propuneri de politici publice.** OSC-urile pot folosi platforme online pentru a elabora și transmite propuneri de politici publice bazate pe date, cercetare și feedback-ul comunităților. Aceste propuneri pot fi publicate și promovate digital pentru a atrage susținere și a influența autoritățile. Exemple de bune practici includ:
 - publicarea de policy briefs (este un document scurt, clar și orientat spre acțiune, folosit pentru a prezenta o problemă de politică publică și pentru a recomanda soluții concrete factorilor de decizie. Practic, este o punte între cercetare / analiză și politici publice, având scopul de a convinge sau informa decidenții să ia anumite măsuri) online.
 - inițierea de campanii de advocacy digital;
 - transmiterea de memorandumuri și apeluri publice prin e-mail sau platforme dedicate.
- **Mobilizarea sprijinului comunitar pentru cauze sociale.** Tehnologia permite OSC-urilor să genereze susținere largă pentru anumite cauze prin intermediul rețelelor sociale, campaniilor digitale și petițiilor online. Aceste acțiuni pot aduce vizibilitate unei teme ignorate sau pot exercita presiune publică asupra factorilor de decizie. Exemple:
 - Campanii pe rețelele sociale cu hashtag-uri specifice (potențiale exemple (fictive): #FărăInjustiție, #VotPentruTine etc.);
 - Petiții digitale lansate pe platforme precum <https://campaniamea.declic.ro/> sau <https://www.change.org/> ;
 - Clipuri video, testimoniale și infografice folosite pentru sensibilizare publică.
- **Transmiterea de feedback direct către autorități.** OSC-urile pot folosi platformele online pentru a comunica direct cu autoritățile, oferind sugestii, sesizări sau observații în timp real. Acest feedback este esențial pentru îmbunătățirea politicilor și serviciilor publice. Exemple:
 - Formulare de contact și de feedback pe site-urile instituțiilor publice;
 - Răspunsuri și comentarii la inițiativele legislative postate online;
 - E-mailuri colective trimise ca reacție la propuneri legislative sau măsuri de urgență.
- **Facilitarea colaborării între OSC-uri, sindicate, angajatori și autorități.** Spațiul digital oferă oportunități pentru organizarea de grupuri de lucru virtuale, rețele tematice sau alianțe strategice între diferiți actori implicați în piața muncii și politicile sociale. Exemple:

- Crearea unor forumuri online sau spații colaborative (ex. Slack, Microsoft Teams, Google Workspace);
- Organizarea de mese rotunde virtuale;
- Coordonarea acțiunilor de advocacy prin calendare și agende digitale comune.

b) Instrumente specifice ale dialogului social digital:

- **Platforme de e-guvernare și consultare publică.** Acestea oferă cadrul instituțional prin care cetățenii și organizațiile pot participa formal la consultări. Exemplu: <https://e-consultare.gov.ro/w/>, platforma oficială a Guvernului României pentru transparență decizională.
- **Aplicații de vot participativ sau bugetare participativă.** Permite cetățenilor să decidă direct asupra priorităților bugetare sau proiectelor comunitare. Exemple: Aplicațiile de bugetare participativă din Cluj-Napoca, Brașov, Oradea, unde locuitorii votează online pentru proiectele preferate. (<https://bugetareparticipativa.ro/>)
- **Forumuri online, grupuri de lucru virtuale.** Aceste spații digitale facilitează dezbaterile tematice, schimbul de idei și colaborarea între actori sociali. Exemple: Grupuri de lucru pe platforme precum Trello, Slack, Discord, sau forumuri tematice dezvoltate de OSC-uri.
- **Petiții și campanii digitale.** Instrumente de mobilizare civică care pot aduna rapid mii de semnături și pot influența decizii publice. Platforme recomandate: <https://www.change.org/>, <https://www.declic.ro/> <https://secure.avaaz.org/page/ro/>.
- **Webinarii și dezbateri live.** Oferă un cadru interactiv pentru prezentarea de idei, schimb de bune practici și formularea de poziții comune, organizate pe platforme precum <https://www.zoom.com/>, <https://workspace.google.com/products/meet/>, <https://www.facebook.com/watch/live/>, https://www.youtube.com/channel/UC4R8DWoMol7CAwX8_LjQHig
- **Rețele sociale utilizate strategic.** Facebook, Twitter, Instagram, TikTok sau LinkedIn pot fi folosite nu doar pentru informare, ci și pentru advocacy, mobilizare și dialog cu publicul larg și decidenții. Exemple:
 - Transmiterea live a dezbaterilor;
 - Campanii vizuale cu impact emoțional;
 - Comunicare directă cu parlamentari, primari sau miniștri.

3. Cum pot OSC-urile utiliza tehnologia pentru advocacy și dialog social. În contextul unei societăți tot mai digitalizate, tehnologia devine un instrument-cheie pentru organizațiile societății civile (OSC-uri) care doresc să influențeze politicile publice, să se conecteze cu beneficiarii lor și să colaboreze eficient cu alți actori. Advocacy-ul digital nu înlocuiește acțiunile tradiționale, ci le extinde impactul, permițând o participare mai largă și mai rapidă în spațiul public.

a) Participarea la consultări publice digitale. Participarea activă a OSC-urilor în procesele de consultare publică este fundamentală pentru asigurarea unei guvernări transparente și incluzive. Tehnologia oferă posibilitatea de a urmări și interveni eficient în elaborarea politicilor publice:

- **Identificarea platformelor oficiale:** OSC-urile trebuie să monitorizeze constant site-urile ministerelor, agențiilor guvernamentale sau platformele centrale de consultare (ex. <https://e-consultare.gov.ro/w/>), unde sunt publicate proiecte de acte normative sau politici publice în faza de dezbateri.
- **Crearea de răspunsuri documentate:** Propunerile trebuie argumentate pe baza datelor, cercetării și experienței din teren, în format clar și profesionist. Pozițiile scrise pot fi însoțite de propuneri concrete de modificare.
- **Mobilizarea altor OSC-uri și a beneficiarilor:** Răspunsurile pot fi întărite prin acțiuni colective – trimiterea unor puncte de vedere comune, susținerea reciprocă în campanii, petiții sau participarea la dezbateri.

Exemple de bune practici:

- Platforme ca <https://decidim.org/> permit consultări participative și deliberări publice în format digital, fiind deja folosite de administrații locale în Europa.

b) Campanii digitale de advocacy. Advocacy-ul digital presupune transmiterea unui mesaj clar și coerent către publicul larg și factorii de decizie, prin utilizarea canalelor online pentru a atrage sprijin, a genera presiune și a construi vizibilitate pentru o cauză.

- **Utilizarea rețelelor sociale:** Canale precum Facebook, Instagram, X/Twitter, LinkedIn sau TikTok pot fi folosite pentru diseminarea de informații, atragerea atenției mass-mediei sau mobilizarea cetățenilor. Este esențială alegerea canalului potrivit în funcție de publicul țintă.
- **Crearea de conținut multimedia:** Mesajele vizuale infografice, videoclipuri scurte, animații, carusele de imagini au o capacitate mai mare de a atrage atenția și de a fi distribuite viral.
- **Campanii de semnături sau acțiuni de solidaritate online:** Platforme precum <https://www.change.org/>, <https://secure.avaaz.org/page/ro/>, <https://decidim.org/> oferă posibilitatea de a lansa petiții sau acțiuni participative în câteva minute.

c) Colaborarea între OSC-uri prin instrumente digitale. Parteneriatele între OSC-uri sunt esențiale pentru o voce unitară în fața decidenților. Tehnologia face posibilă coordonarea eficientă între organizații, chiar și atunci când acestea sunt geografic dispersate.

- **Crearea de rețele de colaborare:** Aplicații precum Slack, Microsoft Teams, Discord sau Zoom permit organizarea de grupuri tematice, canale de comunicare structurate și întâlniri virtuale periodice.
- **Documentare colaborativă:** Instrumentele precum Google Docs, Notion, Etherpad sau OnlyOffice facilitează redactarea și editarea în comun a documentelor – poziții, scrisori deschise, analize comparative.
- **Coordonarea campaniilor sau evenimentelor:** Platforme ca Trello, Airtable sau Asana ajută la managementul proiectelor, al sarcinilor și al agendelor comune.

d) Consultarea și implicarea beneficiarilor. Un dialog social eficient trebuie să fie informat de vocea beneficiarilor. Tehnologia permite OSC-urilor să acceseze direct opiniile, nevoile și propunerile celor pe care îi reprezintă.

- **Chestionare online:** Platforme precum Google Forms, Typeform, SurveyMonkey sau LimeSurvey pot fi folosite pentru a colecta date despre nevoile beneficiarilor, nivelul de satisfacție față de anumite politici sau idei pentru inițiative viitoare.
- **Întâlniri și focus grupuri digitale:** Organizarea de live-uri tematice, webinarii, sesiuni Zoom sau Google Meet oferă oportunitatea implicării active și interactive a beneficiarilor, în special a celor care nu pot participa fizic.
- **Grupuri de discuție online:** WhatsApp, Facebook Messenger sau Telegram pot găzdui grupuri informale unde beneficiarii pot oferi feedback, pot distribui informații relevante sau pot participa la consultări.

Sugestii pentru incluziune:

- Trebuie folosit un limbaj clar și accesibil pentru a încuraja participarea.
- Sondajele trebuie să fie mobile-friendly (un site sau o aplicație optimizată pentru a fi ușor de utilizat pe dispozitive mobile, cu navigare simplă, afișare corectă și timp de încărcare rapid.).
- Se poate folosi anonimatul atunci când e necesar pentru exprimarea liberă.

4. Beneficiile utilizării platformelor digitale în dialogul social. Transformarea digitală a interacțiunii dintre organizațiile societății civile (OSC-uri), autorități și cetățeni deschide o serie de oportunități semnificative pentru o participare mai echitabilă, transparentă și eficientă în procesele de luare a deciziilor publice. Utilizarea platformelor digitale nu este doar o adaptare la vremuri moderne, ci o strategie esențială pentru a îmbunătăți calitatea dialogului social.

- a) **Accesibilitate extinsă.** Unul dintre cele mai evidente avantaje ale mediului digital este eliminarea barierelor geografice, fizice și logistice, care altfel limitează participarea în format tradițional.
- **Participare din orice locație:** O organizație dintr-o zonă rurală sau un beneficiar care locuiește într-o comunitate izolată poate lua parte la consultări, dezbateri sau forumuri fără a fi nevoie să se deplaseze fizic.
 - **Reducerea costurilor de participare:** OSC-urile care dispun de resurse financiare limitate pot economisi cheltuieli asociate cu transportul, cazarea sau închirierea spațiilor de eveniment.
 - **Acces pentru persoane cu dizabilități:** Platformele digitale pot fi adaptate pentru a fi accesibile și incluzive (ex: cititoare de ecran, subtitrări automate, comenzi vocale), permițând astfel participarea activă a tuturor categoriilor sociale.
- b) **Transparență și documentare.** Platformele digitale oferă o trasabilitate clară a procesului decizional, ceea ce crește încrederea actorilor implicați și oferă o bază solidă pentru analiză ulterioară.
- **Arhivarea automată a comunicării:** Discuțiile, comentariile, propunerile sau pozițiile trimise pot fi salvate și accesate ulterior, asigurând continuitate și responsabilitate.
 - **Ușurința de partajare a informației:** Propunerile sau documentele transmise autorităților pot fi publicate public pe website-uri, rețele sociale sau platforme colaborative pentru a asigura vizibilitate și validare din partea comunității.
 - **Monitorizare și evaluare:** OSC-urile pot urmări parcursul unei inițiative, de la propunere până la decizie, și pot compara rezultatele cu cele preconizate.

Platformele de consultare publică precum consult.gov.ro păstrează un istoric al tuturor documentelor puse în dezbateri, al comentariilor primite și al versiunilor succesive ale propunerilor de politici.

- c) **Participare mai largă și diversificată.** Tehnologia oferă un cadru care poate atrage și include persoane și grupuri care în mod tradițional sunt subreprezentate sau excluse din procesul de dialog social.
- **Incluziunea tinerilor:** Generațiile mai tinere, obișnuite cu comunicarea online, se pot implica mai ușor prin platforme prietenoase și interactive (de ex. prin sondaje pe rețele sociale, comentarii live, participare la petiții online).
 - **Implicarea persoanelor ocupate:** Participarea asincronă (adică fără a fi nevoie de prezență în timp real) permite oamenilor care muncesc sau au alte obligații să contribuie în ritmul lor, la orele convenabile.
 - **Mobilizarea rapidă a unor comunități întregi:** O campanie online bine gândită poate ajunge la mii sau zeci de mii de oameni în doar câteva ore, atrăgând susținere pentru cauze relevante.

O petiție digitală sau un formular de feedback online poate fi completat de sute de persoane în câteva zile, în timp ce o consultare fizică ar aduna doar câteva zeci de participanți.

d) **Eficiență și viteză în procesul decizional.** Tehnologia digitală aduce o optimizare semnificativă a modului în care sunt coordonate acțiunile între OSC-uri, dar și în comunicarea cu autoritățile și publicul larg.

- **Reducerea timpului de răspuns:** Trimiterea de documente, primirea feedbackului și redactarea pozițiilor comune se pot face în timp real, reducând considerabil durata proceselor tradiționale.
- **Automatizarea anumitor procese:** Platformele digitale permit formulare automate, centralizarea răspunsurilor, generarea de rapoarte sau grafice din sondaje, care pot fi folosite direct în advocacy.
- **Coerență în comunicare și coordonare:** Rețelele de OSC-uri pot folosi canale digitale pentru a lua decizii mai rapid, pentru a împărți sarcinile între membrii rețelei sau pentru a redacta și distribui rapid mesaje comune.

În loc de întâlniri fizice săptămânale, o coaliție de OSC-uri poate organiza o întâlnire Zoom de 30 de minute, poate utiliza <https://workspace.google.com/products/docs/> pentru a redacta o scrisoare de poziție și o poate trimite în aceeași zi către autorități, alături de un rezumat vizual diseminat pe social media.

5. Provocări și limite. Deși dialogul social digital oferă oportunități considerabile pentru OSC-uri, acesta vine la pachet cu o serie de provocări care trebuie recunoscute și gestionate strategic pentru a asigura incluziunea și eficiența participării.

- a) **Acces digital inegal.** Una dintre cele mai semnificative limitări este inegalitatea în accesul la tehnologie și internet, atât în rândul beneficiarilor, cât și al unor organizații mici sau locale. Lipsa infrastructurii digitale, a echipamentelor adecvate sau a unei conexiuni stabile poate exclude comunități întregi de la participarea la procesele de consultare online. În plus, organizațiile cu bugete restrânse pot întâmpina dificultăți în adoptarea unor instrumente digitale mai sofisticate sau în formarea angajaților pentru a le folosi eficient.
- b) **Riscul de excludere digitală.** Dialogul social digital, deși promițător, poate reproduce sau chiar accentua excluderea socială, în special în cazul persoanelor fără competențe digitale de bază. Seniorii, persoanele cu dizabilități sau cele din medii dezavantajate riscă să nu fie reprezentate corespunzător în absența unor măsuri compensatorii. Astfel, un proces care își propune să fie participativ poate deveni, paradoxal, elitist și inegal dacă nu este însoțit de măsuri de alfabetizare digitală și suport accesibil.
- c) **Suprasaturarea cu informație (zgomot digital).** În mediul online, volumul imens de informații poate dilua vizibilitatea mesajelor importante ale OSC-urilor. Competiția pentru atenția publicului este intensă, iar algoritmiile rețelelor sociale favorizează adesea conținutul senzational în detrimentul mesajelor strategice de advocacy. În lipsa unei comunicări bine planificate, organizațiile riscă să fie ignorate sau să se piardă în „zgomotul digital” cotidian.
- d) **Securitate cibernetică și protecția datelor.** Pe măsură ce OSC-urile își digitalizează comunicarea și interacțiunile, riscurile cibernetice cresc. Este esențial ca organizațiile să protejeze datele personale ale beneficiarilor, să evite breșele de securitate și să respecte legislația în vigoare (ex: GDPR). Lipsa de expertiză în acest domeniu poate compromite încrederea în organizație și poate avea consecințe legale.

6. Recomandări practice pentru OSC-uri. Pentru a valorifica la maximum potențialul dialogului social digital, organizațiile societății civile trebuie să adopte o abordare strategică, susținută de investiții în competențe, colaborare și adaptabilitate.

- **Investiții în alfabetizare digitală internă.** Primul pas este consolidarea competențelor digitale ale echipelor OSC. Instruirea personalului în utilizarea platformelor de consultare publică, instrumentelor colaborative și aplicațiilor de social media este esențială pentru a putea participa activ și profesionist la dialogul social. De asemenea, e important ca aceste formări să fie continue, ținând cont de evoluția rapidă a tehnologiei.
- **Stabilirea unei strategii digitale de advocacy.** Un demers de advocacy digital eficient nu poate fi lăsat la întâmplare. Este necesar ca fiecare OSC să își definească o strategie clară, care să includă: obiectivele urmărite, publicul-țintă, tipurile de conținut ce urmează a fi produse (texte, infografice, clipuri video etc.), canalele de comunicare alese (Facebook, LinkedIn, YouTube etc.), și indicatorii de succes. Această abordare planificată sporește impactul mesajelor și optimizează resursele disponibile.
- **Documentarea și arhivarea intervențiilor.** Pentru a susține continuitatea eforturilor și a învăța din experiențele trecute, este important ca fiecare intervenție publică, fie că este vorba despre o poziție transmisă printr-o platformă de consultare, o petiție sau un demers de advocacy, să fie documentată și arhivată sistematic. Aceste documente pot deveni ulterior repere pentru alte inițiative, dovezi ale impactului avut sau materiale utile pentru rapoarte și finanțatori.
- **Construirea unor rețele digitale de colaborare.** Colaborarea între OSC-uri poate crește exponențial eficiența și vizibilitatea demersurilor. Platformele digitale permit formarea de coaliții virtuale, în care organizațiile își pot sincroniza mesajele, împărți sarcinile de advocacy și construi poziții comune. Un ecosistem colaborativ bine întreținut poate deveni o voce colectivă puternică în fața autorităților și a publicului larg.
- **Monitorizarea permanentă a politicilor relevante.** Pentru a fi proactivi, OSC-urile trebuie să rămână conectate la actualitatea politică și legislativă. Abonarea la newslettere ale instituțiilor publice, urmărirea conturilor oficiale de pe rețelele sociale și utilizarea unor aplicații de monitorizare legislativă sunt practici esențiale pentru a identifica din timp consultările publice, propunerile de

politici și oportunitățile de influență. Monitorizarea activă permite intervenții rapide și bine informate.

Concluzii

Transformarea digitală a dialogului social nu mai este doar o opțiune, ci o necesitate pentru organizațiile societății civile care doresc să rămână relevante și influente în procesele de luare a deciziilor. Tehnologia deschide accesul către participare largă, rapidă și transparentă, oferind OSC-urilor posibilitatea de a reprezenta mai eficient vocile grupurilor vulnerabile. Într-o piață a muncii aflată în continuă schimbare, instrumentele digitale devin punți de legătură esențiale între comunități, autorități și angajatori. Cu toate acestea, inegalitățile digitale și lipsa de competențe pot limita impactul, dacă nu sunt abordate prin măsuri proactive.

Recomandări

Pentru a valorifica pe deplin potențialul dialogului social digital, se recomandă ca OSC-urile să investească în dezvoltarea competențelor digitale ale echipelor lor și să elaboreze strategii clare de comunicare și advocacy online. Este esențială formarea de rețele colaborative interinstituționale, precum și documentarea tuturor intervențiilor pentru asigurarea continuității și învățării organizaționale. Totodată, monitorizarea activă a politicilor publice și participarea constantă la consultări digitale vor consolida rolul OSC-urilor ca actori-cheie în conturarea unei piețe a muncii mai echitabile, incluzive și adaptate erei tehnologice.